

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ - РУСЕ

ГОДИШЕН ДОКЛАД
ЗА
КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ
И
ЗДРАВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО
ЗА 2024 ГОДИНА

Контролът и оценката на показателите за качеството на атмосферния въздух в приземния слой се извършват в съответствие със Закона за чистотата на атмосферния въздух (ДВ бр.45/1996 г.). Изискванията на директива 2008/50/ЕС от 21 май 2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа е въведена в националното законодателство чрез Наредба №12 от 15 юли 2010 г. на МОСВ и МЗ за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух. Същата е обнародвана в ДВ, брой 58 от 30 юли 2010 г. В Наредба №1 от 27.06.2005 г. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии, Наредба №7 от 3 май 1999 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, Наредба №12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (обн. ДВ, бр. 58 от 30.07.2010 г.)

Пределно допустимите концентрации за общ суспендиран прах и сероводород са съгласно Наредба №14 за норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населени места (ДВ бр.88/1997 г.).

Пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух са:

- Максимална еднократна - допустимата краткосрочна концентрация в продължение на 30 или 60 минутна експозиция;
- Средноденонощна - допустимата концентрация в продължение на 24 часова експозиция. Получава се като средноаритметична величина от единичните измервания в продължение на 24 часа;
- Средногодишна - допустимата концентрация в продължение на едногодишна експозиция. Получава се като средноаритметична стойност от средноденонощните концентрации, регистрирани в продължение на една година.

Алармен праг е всяко ниво, чието превишаване е свързано с риск за здравето на населението, включително при кратковременна експозиция и при превишаването на което се предприемат съответните мерки за информиране и предупреждение на населението в съответните райони.

В бюлетините за състоянието на околната среда в Република България за нивата на основните показатели за качество на атмосферния въздух по тримесечия на 2024 година на ИАОС, са публикувани данни от пункт „Русе - Възраждане“, за показателите: серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици (ФПЧ10), фини прахови частици (ФПЧ2.5), озон, въглероден оксид и бензен.

А. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ЗА КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

Използвани са данните за атмосферния въздух от тримесечните бюлетини за 2024 година, публикувани за пункт „Русе - Възраждане“ на ИАОС (Приложение 1).

По показател **серен диоксид**:

- най-високата средночасова максимална концентрация за годината е $26,45 \mu\text{g}/\text{m}^3$ на пункт „Възраждане“.
АП - алармен праг за серен диоксид ($500 \mu\text{g}/\text{m}^3$, измерени в три последователни часа)
- максимална средноденонощна концентрация на пункт „Възраждане“ - $11,76 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Наблюдава се намаляване на средночасова максимална концентрация за годината по показател серен диоксид за 2024 г. - $26,45 \mu\text{g}/\text{m}^3$, а за 2023 г. - $30,66 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Като отново няма превишения. Също така и при максималната средноденонощна концентрация на същия показател серен диоксид има понижение 2024 г. - $11,76 \mu\text{g}/\text{m}^3$, 2023 г. - $13,33 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

По показател **азотен диоксид**:

- максимална средночасова концентрация - $187,22 \mu\text{g}/\text{m}^3$. За 2024 г. има 6 бр. превишения на горен оценъчен праг (ГОП) от $[140 \mu\text{g}/\text{m}^3]$, като три от тях са през първото тримесечие, а останалите три през последното тримесечие на годината.

АП - *алармен праг за азотен диоксид ($400 \mu\text{g}/\text{m}^3$, измерени в три последователни часа)*

Максимална средноденонощна концентрация- $58,22 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Средногодишна концентрация- $17,65 \mu\text{g}/\text{m}^3$ при нормата за $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

По показател - **ФПЧ 10 (фини прахови частици 10μ)**

- През 2024 г. са регистрирани 359 средноденонощни концентрации, 26 от тях превишават ПС за СДН от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ или 7,24 % от общия брой регистрирани средноденонощни стойности. Регистрираните превишения на СДН за ФПЧ10 са значимо по-ниски 26 бр. от допустимия брой превишения и не превишават 35 бр. за една календарна година. Най-голям брой превишения на ПС за СДН на ФПЧ10 са регистрирани през зимните месеци. Средногодишната концентрация от $31,10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ не превишава СГН от $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

По показател – **ФПЧ 2.5 (фини прахови частици $2,5\mu$)**

- През 2024 г. са регистрирани 356 средноденонощни концентрации. Средногодишната концентрация от $14,65 \mu\text{g}/\text{m}^3$ не превишава СГН от $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

По показател - **озон**

- максимална измерена средночасова концентрация - $142,83 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Краткосрочна целева норма за озон:

- максимална измерена 8 часова концентрация - $132,35 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и брой дни с превишение на КЦН* - 18 бр.

Намаляване на максималната измерена средночасова концентрация при показател озон - $142,83 \mu\text{g}/\text{m}^3$, а през 2023 г. - $163,01 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Не се установяват превишения. При максимална измерена 8 часова концентрация - $132,35 \mu\text{g}/\text{m}^3$, се наблюдават и 18 бр. дни с превишение., но не се превишава краткосрочната целева норма (КЦН) за озон от 25 бр. дни на календарна година.

* КЦН - $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ да не се превишава повече от 25 дни на календарна година, осреднено за тригодишен период.

По показател - **въглероден оксид**:

- Максималната измерена 8 часова концентрация при следващия показател въглероден оксид е $3,76 \mu\text{g}/\text{m}^3$, а за 2023 г. - $3,29 \mu\text{g}/\text{m}^3$, като няма измерени брой превишения на 8 часовата норма.
- Максимална осемчасова средна стойност в рамките на денонощието е $0.34 \mu\text{g}/\text{m}^3$, при норма $10 \text{mg}/\text{m}^3$.

По показател - **бензен**:

- Последният показател бензен е с максимална измерена 1 ч. концентрация - 14,10 µg/m³ през 2024 г., а за 2023 г. е била 13,14 µg/m³.
- Средногодишната концентрация е 1.39 µg/m³ при норма 5 µg/m³.

Б. ЗДРАВНО СЪСТОЯНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Общи данни

Броят на регистрираните заболявания в амбулаториите на лечебните заведения през 2024 година са на база обобщени данни от Дирекция „Медицински дейности” при РЗИ - Русе (учетни форми №365, Приложения №5 и №6 по класове болести и нозологични единици за 2024 г.). Честотата на заболяванията е изчислена на 1 000 жители.

Анализ на данните (Приложение 2)

Честота на общо регистрираните заболявания в амбулаториите на лечебните заведения на град Русе през 2024 г. е 3726.69 ‰, през 2023 г. е 4214.07 ‰, 2022 г. е 3451.40‰, 2021 г. е 3018.16‰, 2020 г. е 2851.82‰. При показателят през 2024 г. се наблюдава понижаване след предходното за 2023 г. чувствително завишаване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Влияние върху заболяемостта на населението оказват различни фактори на жизнената среда, физиологичните особености на отделния индивид и начина му на живот. Значение за динамиката на показателите има и организацията на здравното обслужване на населението, възможността за достъп до медицинска помощ, както и личната преценка на всеки един пациент за навременно диагностициране и лечение.

С цел подобряване качеството на атмосферния въздух, за намаляване на вредното въздействие на атмосферното замърсяване върху здравето на населението даваме следните препоръки:

1. Да се изградят изолационни растителни пояси от едроразмерна и храстова растителност, способна да адсорбира аерозолите от въздуха по булевардите и улиците с интензивен транспортен трафик.
2. Да продължи да се ползва системата за мокро метене на улиците с интензивен транспортен трафик.
3. Правилно да се организира и регулира уличното движение.
4. Да се насърчават озеленителните и залесителни мероприятия.
5. Да се осъществява контрол при изпълнение на основни и текущи ремонти, при реконструкции на уличната мрежа, за своевременно измиване на транспортната техника при напускане на обекта.
6. Да се задължават инвеститорите за измиване на трасетата, по които се движи строителната техника от/до обекта.
7. Пътната настилка да се поддържа в добро състояние.
8. За по- добро вентилиране на пътните артерии в гр. Русе, да се развива нискоетажно строителство по протежението им.

ПРЕПОРЪКИ И ПРЕДПРИЕТИ ДЕЙСТВИЯ И МЕРКИ:

Информация за мерките, изпълняващи се/ изпълнени през 2024 г., съгласно Програма за качеството на атмосферния въздух (ПКАВ) на Община Русе.

Мерки с постоянен характер за намаляване емисиите на ФПЧ₁₀ и ФПЧ_{2.5} от битово и обществено отопление с твърди горива (Rs_Per_Dh)

Rs_Per_Dh_a_4 - Системни проверки за нерегламентирано изгаряне на гуми, пластмаси, текстил и други.

Извършени проверки – 14 броя.

Rs_Per_Dh_a_5 - Системни проверки на строителните обекти за начина на отопление на работниците и чистотата на строителните площадки.

Брой извършени проверки – 2 броя.

Мерки с постоянен характер за намаляване емисиите на ФПЧ₁₀ и ФПЧ_{2.5} от транспорта (Rs_Per_Tr)

Rs_Per_Tr_a_2 - Постоянен контрол за неправилно паркиране, особено в зелените площи.

Съставени 11 441 фиша по чл.15, ал.7 от ЗДП.

Rs_Per_Tr_a_3 - Проверки и действия за освобождаване на общински територии от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)

Преминали комисия – 267 бр. ИУМПС

Rs_Per_Tr_t_1 Системно машинно метене и миене на основната улична мрежа на града, в т.ч. периодично ръчно почистване на уличните регули.

Дейностите по машинно метене и миене се изпълняват ежедневно през пролетно - летния сезон, в т.ч. ръчно метене и уборка, както и ръчно престъргване на уличните регули.

Rs_Per_Tr_t_2 Поддържане проводимостта на оттоците и дъждоприемните шахти.

От началото на 2024 г. до момента са възложени и почистени 5 796 бр. шахти.

Мерки за справяне с вторичното разпрашаване (Rs_Per_Dust)

Rs_Per_Dust_t_3 Изграждане и рехабилитация на зелена инфраструктура в градските зони, вкл. създаване/разширяване на „зелени пояси/зони“.

1. Проектно предложение „Подобряване качеството на атмосферния въздух на територията на община Русе чрез изпълнение на мерки за озеленяване в градска среда (междублокови пространства)“ за 3 866 893,91 лв. БФП

2. В предложението „Прилагане на интегриран териториален подход за сътрудничество и развитие чрез партньорство между Община Русе-Община Сливо поле и Общински транспорт Русе ЕАД“, по Програма „Развитие на регионите“ (ППР) е включена мярка Облагородяване на

зелена зона за отдих и обновяване на спортно игрище и детска площадка в междублоково пространство в жк. „Чародейка”, гр. Русе за 777 761,46 лв.

Rs_Per_Dust_t_5 Реконструкция и рехабилитация на уличната мрежа.

През 2024 г. е извършено преасфалтиране на множество паркинги, паркови алеи и междублокови пространства на територията на гр. Русе, както и множество ремонтни дейности по улици тротоари, алеи, стъпала и др.

Обучителни и информационно-образователни мерки с постоянен характер (Rs_Per_Inf)

Rs_Per_Inf_1 Провеждане на информационни кампании за разясняване на населението на икономическите и екологични ползи от енергийната ефективност.

Изпълняват се проекти по Национален план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) за ЕЕ в административна сграда, 1 ДГ, 1 училище, 2 общежития. Предвидено е и въвеждане на ЕЕ в Художествената галерия, Библиотеката, Обредния дом, Международния младежки център. При всеки проект има пресконференция, статии и информационни табели.

Rs_Per_Inf_2 Провеждане на информационни кампании за разясняване на ефектите от използването на стандартизирани горива и горивни инсталации.

По време на проверките за нерегламентирано изгаряне на нестандартни горивни материали за отопление се разяснява на гражданите за ефектите от използването на твърдо гориво (дърва и въглища), както и за нерегламентираните. Насърчават се за включване към проектите за замяна на отоплителните уреди.

Краткосрочни мерки за намаляване емисиите на ФПЧ₁₀ от транспорта (Rs_Tr)

Rs_Sh_Tr_t_1 В проектните предложения по Програма „Развитие на регионите“ (ППР) на Община Русе е заложено закупуването на 10+2 електробуса и бавнозарядни станции (Подаване 2023 г. и 2024 г., одобряване на 1 етап 2024, подаване и одобряване на 2 етап предстои през 2025 г.) Предвидено е поставянето на 48 бр. филтърни кубове на най- натоварените кръстовища в Русе.

Краткосрочни мерки за справяне с вторичното разпрашаване (Rs_Sh_Dust)

Rs_Sh_Dust_t_4 Изграждане на нови и ремонт на съществуващи паркинги

През 2024 г. е извършено преасфалтиране на множество паркинги, паркови алеи и междублокови пространства на територията на гр. Русе, както и множество ремонтни дейности по улици тротоари, алеи, стъпала и др.

Средносрочни мерки (Rs_Mt_Dh) за намаляване на емисиите на ФПЧ от битово отопление.

Rs_Mt_Dh_t_2 Изпълнение на Интегриран проект „Българските общини работят заедно за подобряване на качеството на атмосферния въздух” по Програма LIFE.

1357 бр. одобрени кандидати от началото на проекта, от които 861 кандидати са с монтирани уреди и предстоят монтажите в още 496 домакинства.

Rs_Mt_Dh_t_3 Повишаване на енергийната ефективност (ЕЕ) в жилищния сграден фонд (еднофамилни и многофамилни жилищни сгради), чрез прилагане на мерки за ЕЕ.

7 одобрени многофамилни жилищни сгради. Предстои подписване на договори за още 5 МФЖС.

Средносрочни мерки (Rs_Mt_Tr) за намаляване на емисиите на ФПЧ от транспорта.

Rs_Mt_Tr_t_2 Повишаване ефективността, подобряване качеството и обхвата на общински предприятия „Паркстрой“ и „Комунални дейности“ чрез осигуряване на нови модерни машини за почистване на улици и др.

4 бр. многофункционални автомобили окомплектовани с всмукател, сметосъбиращ бункер и воден резервоар със система за миене и дезинфекция на улици и тротоари.

Rs_Mt_Tr_t_3 Оптимизиране на транспортните схеми с цел намаляване интензивността на транспорта.

Съобразяване транспортната схема и разписанията преди всичко с нуждите на хората, както и продължаване на актуализацията на действащия сайт на градския транспорт, за да се предоставя навременна и полезна информация за разписанието и движението на превозните средства. На 12.11.2024 г. се сключи договор с РУ „Ангел Кънчев“ за изпълнение на дейности по синхронизирането на разписанията на градския транспорт.

Rs_Mt_Tr_t_8 Ремонт на настилките на съществуващи паркинги.

През 2024 г. е извършено преасфалтиране на множество паркинги, паркови алеи и междублокови пространства на територията на гр. Русе, както и множество ремонтни дейности по улици тротоари, алеи, стъпала и др.

Rs_Mt_Tr_t_9 Изграждане и поддържане на залесителни пояси по основните и най-натоварени пътни артерии.

Чрез реализираните ежегодни програми за залесяване, към 30.09.2024 г. са засадени 573 бр. дървета и 108 бр. храсти на територията на гр. Русе.

Rs_Mt_Tr_t_10 Закупуване и доставка на електрически транспортни средства за нуждите на обществения транспорт на Община Русе.

В проектните предложения по ПРР на Община Русе е заложено закупуването на 10+2 електробуса и бавнозарядни станции (Подаване 2023 г. и 2024 г., одобряване на 1 етап 2024, подаване и одобряване на 2 етап предстои през 2025 г.

Средносрочни мерки за намаляване на вторичното разпръскване (Rs_Mt_Dust)

Rs_Mt_Dust_t_3 Облагородяване на вътрешноквартални пространства. Създаване на регистър на граждански инициативи за подобряване на градската среда и подпомагане при реализиране.

Създаден Фонд за „Граждански инициативи“ – одобрени 7 бр. проекти.

Дългосрочни мерки (Rs_Lt_Dh) за намаляване на емисиите на ФПЧ₁₀ от битово отопление.

Rs_Lt_Dh_t_4 Комбиниране на мерките по Енергийна ефективност в сградния фонд с мерки по въвеждане на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) - слънчеви термични колектори и др.

През 2024 г. приключи проект „Прилагане на мерки за енергийна ефективност по системата за външно изкуствено осветление на територията на град Русе“, по програма BGENERGY Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност, от 11.2024 г. се изпълнява проекта „Изпълнение на инвестиции за подкрепа за енергийно ефективни системи за улично осветление в община Русе“.

Дългосрочни мерки за намаляване на вторичното разпрашаване Rs_Lt_Dust

Rs_Lt_Dust_t_2 Прилагане на зелени решения за адаптиране на градската среда към изменение на климатичните промени. Развитие на парковите зони. Разширяване и благоустрояване на съществуващи.

Изпълнени строително-монтажни работи (СМР) на инвестиционната мярка по проект за създаване на анти топлинен остров в пешеходния подлез на бул. „Цар Освободител“.

Дългосрочни обучителни и информационно-образователни мерки (Rs_Lt_Inf)

Rs_Lt_Inf_1 Провеждане на информационни кампании относно енергийната ефективност и използването на ВЕИ.

Изпълняват се проекти по НПВУ за ЕЕ в административна сграда, 1 ДГ, 1 училище, 2 общежития. Предвидено е и въвеждане на ЕЕ в Художествената галерия, Библиотеката, Обредния дом, Международния младежки център. При всеки проект има пресконференция, статии и информационни табели.

Мерките по отношение качеството на атмосферния въздух, следва да бъдат насочени основно към ефективни действия за преустановяване на превишенията, което да се реализира на местно ниво:

- Под контрола на РИОСВ – Русе, оптимизиране и при необходимост осигуряване от предприятията - емитери на достатъчен брой измервателни станции за замърсители, като се осигури непрекъснат мониторинг на границата на промишления/те източник/ци, в измервателни точки по посока на жилищната зона на гр. Русе.
- Под контрола на службите по трудова медицина, въвеждане на непрекъснат мониторинг за замърсители във въздуха на работната среда (вътрещехови пространства) с оглед опазване здравето на работещите и като вторична превантивна мярка да се преустанови отделянето на неорганизираните емисии от тези замърсители в атмосферния въздух на гр. Русе.
- Засилен контрол от службите по трудова медицина чрез посочените в законодателството биомаркери за експозиция на бензен в работна среда (*Наредба № 13 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа*).
- Подобряване на текущия контрол на организираните източници на емисии от страна на РИОСВ – Русе.

От страна на РЗИ - Русе се предприемат мерки за информиране на населението за предпазването от замърсен въздух, което е важно за опазването на здравето и благосъстоянието. За повече информация може да посетите сайта на РЗИ – Русе <https://www.rzi-ruse.com/>

Предвижда се сформирание на междуведомствена работна група с представители на Министерство на околната среда и водите, Националния център по общественото здраве и анализи, медицински специалисти и др., с цел извършване анализ на факторите на жизнената и околната среда и възможната им взаимовръзка със здравното състояние на населението в град Русе.

Приложение 1

НИВА НА ОСНОВНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ ПО ТРИМЕСЕЧИЯ НА 2024 ГОД. (данни на ИАОС) НОРМИ ЗА ЗАЩИТА ЗДРАВЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО

Таблица 1. СРЕДНОЧАСОВИ НИВА НА СЕРЕН ДИОКСИД

2024 г. тримесечие	Пункт	Брой регистрирани данни Бр. 1ч.- концентрации	Брой превишения на ПС за СЧН [350µg/m³]	Максимална измерена средночасова концентрация [µg/m³]	Брой превишения на АП*
1	2	3	4	5	6
I-во	Русе - Възраждане	2156	0	26,45	0
II-ро	Русе - Възраждане	2167	0	11,69	0
III-то	Русе - Възраждане	2197	0	17,79	0
IV-то	Русе - Възраждане	2199	0	24,55	0

*АП - алармен праг за серен диоксид (500 µg/m³, измерени в три последователни часа)

Таблица 2. СРЕДНОДЕНОНОЩНИ НИВА НА СЕРЕН ДИОКСИД

2024 г. тримесечие	Пункт	Брой регистрирани данни бр. 24 h- концентрации	Брой превишения на ПС за СДН [125µg/m³]	Брой превишения на ГОП [75µg/m³]	Максимална измерена средноденонощна концентрация [µg/m³]	Средна концент рация за периода [µg/m³]
1	2	3	4	5	6	7
I-во	Русе - Възраждане	89	0	0	11,76	6,74
II-ро	Русе - Възраждане	90	0	0	9,02	7,30
III-то	Русе - Възраждане	92	0	0	10,02	8,07
IV-то	Русе - Възраждане	92	0	0	10,81	8,52

ГОП – горен оценъчен праг за съдържание на серен диоксид в атмосферния въздух

Таблица 3. СРЕДНОЧАСОВИ НИВА НА АЗОТЕН ДИОКСИД

2024 г. тримесечие	Пункт	Брой регистрирани данни бр. 1h- концентрации	Брой превишения на ПС за СЧН [200µg/m³]	Брой превишения на ГОП [140µg/m³]	Максимална измерена средночасова концентрация [µg/m³]	Брой превишения на АП*
1	2	3	4	5	6	6
I-во	Русе - Възраждане	2153	0	3	187,22	0
II-ро	Русе - Възраждане	2163	0	0	96,38	0
III-то	Русе - Възраждане	2197	0	0	130,55	0
IV-то	Русе - Възраждане	2199	0	3	165,46	0

- **АП** - алармен праг за азотен диоксид (400 µg/m³, измерени в три последователни часа)

- **ГОП** – горен оценъчен праг за съдържание на азотен диоксид в атмосферния въздух

Таблица 4. СРЕДНОГОДИШНИ НИВА НА АЗОТЕН ДИОКСИД

	Пункт	Брой регистрирани данни Бр. 24ч- концентрации	Максимална средноденонощна концентрация [µg/m³]	Средногодишна концентрация [40 µg/m³]
1	2	3	4	5
2024 г.	Русе - Възраждане	363	58.22	17.65

ФИНИ ПРАХОВИ ЧАСТИЦИ (ФПЧ₁₀)

Таблица 5.

	Пункт	Брой регистрирани данни	Брой превишения на СДН [50 µg/m³]	Максимална измерена СД концентрация [µg/m³]	Средногодишна концентрация [40 µg/m³]
		Бр. 24ч концентрации			
1	2	3	4	5	1
2024 г.	Русе - Възраждане	359	26	108.37	31.10

Регистрираните превиишения на СДН за ФПЧ₁₀ са значимо по- ниски 26 бр. от допустимия брой превиишения и не превиишават 35 бр. за една календарна година.

Таблица 6.

2024 г. тримесечие	Пункт	Брой регистрирани данни Бр. 24ч.- концентрации	Брой превишения на ПС за СДН [50µg/m³]	Максимална измерена средноденонощна концентрация [µg/m³]	Средна концентрация за периода [µg/m³]
1	2	3	4	5	6
I-во	Русе - Възраждане	89	6	71,71	31,16
II-ро	Русе - Възраждане	91	2	106,48	27,60
III-то	Русе - Възраждане	87	5	69,83	32,46
IV-то	Русе - Възраждане	92	13	108,37	33,59

ФИНИ ПРАХОВИ ЧАСТИЦИ (ФПЧ_{2.5})

Таблица 7.

	Пункт	Брой регистрирани данни Бр. 24ч концентрации	Максимална измерена средноденонощна концентрация [µg/m³]	Средногодишна концентрация [20 µg/m³]
1	2	3	4	5
2024 г.	Русе - Възраждане	356	55.80	14.65

Таблица 8.

2024 г. тримесечие	Пункт	Брой регистрирани данни Бр. 24ч.- концентрации	Максимална измерена средноденонощна концентрация [µg/m³]	Средна концентрация за периода [µg/m³]
1	2	3	4	5
I-во	Русе - Възраждане	89	46,76	18,20
II-ро	Русе - Възраждане	84	27,92	9,59
III-то	Русе - Възраждане	91	29,19	12,63
IV-то	Русе - Възраждане	92	55,80	18,19

Таблица 9. СРЕДНОЧАСОВИ НИВА НА ОЗОН

2024 г. тримесечи е	Пункт	Брой регистрирани данни Бр. 1 ч.- концентрации	Максимална измерена средночасова концентрация [µg/m3]	Брой превишения на ПИН* 180 [µg/m3]	Брой превишен ия на ППН** 240 [µg/m3]
1	2	3	4	5	6
I-во	Русе - Възраждане	2127	101,48	0	0
II-ро	Русе - Възраждане	2140	138,76	0	0
III-то	Русе - Възраждане	2167	142,83	0	0
IV-то	Русе - Възраждане	2159	97,25	0	0

* ПИН - Праг за информиране на населението; ** ППН - Праг за предупреждаване на населението;

Таблица 10. КРАТКОСРОЧНА ЦЕЛЕВА НОРМА ЗА ОЗОН

2024 г. тримесечие	Пункт	Брой регистрирани данни 8ч.- концентрации	Брой дни с превишение на КЦН* [120 µg/m3]	Максимална измерена 8-часова концентрация [µg/m3]
1	2	3	4	5
I-во	Русе - Възраждане	2164	0	93,73
II-ро	Русе - Възраждане	2174	1	123,45
III-то	Русе - Възраждане	2208	17	132,35
IV-то	Русе - Възраждане	2198	0	80,02

*КЦН - 120 µg/m3 да не се превишава повече от 25 дни на календарна година, осреднено за тригодишен период. Съответствието с краткосрочната целева норма се оценява от 01.01.2010 г., т.е. 2010 г. е първата календарна година, данните за която се използват за изчисляване на съответствието за следващите три или пет календарни години.

Таблица 11. ВЪГЛЕРОДЕН ОКСИД

2024 г. тримесечие	Пункт	Брой регистрирани данни 8ч.- концентрации	Брой превишения на 8ч. норма [10 mg/m3]	Максимална измерена 8 часова концентрация [µg/m3]
1	2	3	4	5
I-во	Русе - Възраждане	2159	0	2,25
II-ро	Русе - Възраждане	2174	0	0,53
III-то	Русе - Възраждане	2204	0	0,76
IV-то	Русе - Възраждане	2208	0	3,76

Таблица 12. БЕНЗЕН

2024 г. тримесечие	Пункт	Брой регистрирани данни Бр. 1 ч.- концентрации	Максимална измерена 1ч. концентрация [µg/m³]	Средна концентрация за периода [µg/m³]
1	2	3	4	5
I-во	Русе - Възраждане	2103	10,30	1,13
II-ро	Русе - Възраждане	2127	13,55	1,14
III-то	Русе - Възраждане	2181	4,84	1,03
IV-то	Русе - Възраждане	2192	14,10	2,24

Таблица 13.

Показател за качество на атмосферния въздух (КАВ)	СЕРЕН ДИОКСИД SO ₂	АЗОТЕН ДИОКСИД NO ₂	ФИНИ ПРАХОВИ ЧАСТИЦИ ФПЧ ₁₀	ФИНИ ПРАХОВИ ЧАСТИЦИ ФПЧ _{2,5}	ОЗОН O ₃	ВЪГЛЕРОДЕН ОКСИД CO	БЕНЗЕН C ₆ H ₆
1	2	3	4	5			
Норма (ПДК)	125 µg/m³ Средно-денонощни нива	40 µg/m³ Средногодишна концентрация	40 µg/m³ Средногодишна концентрация	20 µg/m³ Средногодишна концентрация	180 µg/m³ Праг за информиране на населението	10 mg/m³ максимална осемчасова средна стойност в рамките на денонощието	5 µg/m³ Средногодишна концентрация
Русе - Възраждане	7.67	17.65	31.10	14.65	142.83	0.34	1.39

Приложение 2

Влияние върху заболяемостта на населението оказват различни фактори на жизнената среда, физиологичните особености на отделния индивид, генетична предразположеност, начина му на живот и поведенческите фактори (тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, нездравословно хранене, ниска физическа активност и др.). Най- ефективният път към намаляването им са както профилактиката, ранната диагностика и осигуряването на здравословна среда за живот. Значение за динамиката на показателите има и организацията на здравното обслужване на населението, възможността за достъп до медицинска помощ, както и личната преценка на всеки един пациент за навременно диагностициране и лечение.

СТРУКТУРА НА РЕГИСТРИРАНАТА БОЛЕСТНОСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО КЛАСОВЕ БОЛЕСТИ В ОБЛАСТ РУСЕ ПРЕЗ 2020 - 2024 г.

Класове болести по МКБ10	2020 г.		2021 г.		2022 г.		2023 г.		2024 г.	
	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял
I. Инфекциозни и паразитни болести	103.82	3.64	99.46	3.29	113.473	3.28773	180.19	4.28	131.13	3.52
II. Новообразувания	40.91	1.43	43.7	1.44	46.9722	1.36096	65.53	1.56	58.07	1.56
III. Болести на кръвта и кръвотв.органи	18.28	0.64	17.37	0.57	31.1618	0.90288	27.04	0.64	21.45	0.58
IV. Болести на ендокр. система	179.58	6.3	181.45	6.01	233.975	6.77914	326.81	7.76	259.70	6.97
V. Психични и поведенчески разстройства	58.8	2.06	54.76	1.81	71.563	2.07345	95.30	2.26	66.05	1.77
VI. Болести на нервната с-ма	118.91	4.17	116.25	3.85	133.201	3.85934	152.97	3.63	139.20	3.74
VII. Болести на окото и придатъците му	164.78	5.78	164.58	5.45	197.634	5.72621	213.43	5.06	190.79	<u>5.12</u>
VIII. Болести на ухото и мастоидния израстък	76.14	2.67	77.95	2.58	94.4664	2.73705	101.05	2.40	109.75	2.95
IX. Болести на органите на кръвообращението	674.92	23.67	631.32	20.91	672.239	19.4773	1063.12	25.23	700.01	18.78
X. Болести на дихателната система	421.47	14.78	458.44	15.18	598.081	17.3287	675.29	16.02	750.26	20.13

XI. Болести на храносмил. система	129	4.52	130.46	4.32	152.729	4.42515	178.34	4.23	168.35	4.52
XII. Болести на кожата и подкожната тъкан	109.39	3.84	120.22	3.98	124.99	3.62144	134.42	3.19	151.17	4.06
XIII. Болести на костно-мускулната с-ма	301.05	10.56	307.04	10.17	370.203	10.7262	423.67	10.05	427.29	<u>11.47</u>
XIV. Болести на пикочо-половата с-ма	204.13	7.16	216.7	7.17	246.6	7.14493	300.48	7.13	295.96	7.94
XV. Бременност, раждане и послеродов период	22.34	0.78	18.51	0.61	18.3206	0.53082	23.89	0.57	16.25	0.44
XVI. Някои състояния, възникващи през перинаталния период	1.51	0.05	1.33	0.04	1.33423	0.03866	1.31	0.03	0.96	0.03
XVII. Вродени аномалии	5.68	0.2	5.29	0.17	6.05939	0.17556	6.93	0.16	5.74	0.15
XVIII. Симпт.,пр. и откл. от нормата, открити при кл. и лаб. изсл.	59.53	2.09	64.56	2.13	81.0767	2.3491	93.57	2.22	96.51	2.59
XIX. Травми и отравяния	102.75	3.6	106.52	3.52	128.94	3.73588	136.05	3.23	133.99	3.60
XXII. Кодове за специални цели	58.83	2.06259	202.25	6.80	128.36	3.72	14.66	0.35	4.06	0.11
ВСИЧКО:	2851.82	100	3018.16	100	3451.40	100	4214.07	100.00	3726.69	100.00

**СТРУКТУРА НА РЕГИСТРИРАНАТА ЗАБОЛЕВАЕМОСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО КЛАСОВЕ БОЛЕСТИ
В ОБЛАСТ РУСЕ ПРЕЗ 2020 - 2024 г.**

Класове болести по МКБ10	2020 г.		2021 г.		2022 г.		2023 г.		2024 г.	
	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял	на 1000 души	отн. дял
I. Инфекциозни и паразитни болести	54.85	5.92	62.14	5.72	72.4701	5.66687	93.16	6.73	77.83	5.67
II. Новообразувания	15.24	1.64	15.43	1.42	16.691	1.30517	22.12	1.60	21.42	1.56
III. Болести на кръвта и кръвотв.органи	6.41	0.69	4.28	0.39	7.61511	0.59547	6.56	0.47	6.72	0.49
IV. Болести на ендокр. система	29.74	3.21	28.73	2.65	46.661	3.6487	60.79	4.39	42.56	3.10
V. Психични и поведенчески разстройства	11.21	1.21	10.71	0.99	17.018	1.33074	20.98	1.52	13.80	1.01

VI. Болести на нервната с-ма	34.88	3.76	32.13	2.96	36.5937	2.86148	36.64	2.65	37.09	2.70
VII. Болести на окото и придатъците му	36.2	3.91	37.21	3.43	44.1244	3.45035	57.67	4.17	55.49	4.04
VIII. Болести на ухото и мастоидния израстък	39.3	4.24	38.63	3.56	49.2082	3.84788	44.53	3.22	52.47	3.82
IX. Болести на органите на кръвообращението	97.4	10.51	83.95	7.73	88.9238	6.95349	156.87	11.34	97.45	7.10
X. Болести на дихателната система	218.94	23.62	254.04	23.39	372.117	29.0981	401.02	28.98	492.00	35.82
XI. Болести на храносмил. система	52.74	5.69	58.33	5.37	64.3329	5.03058	69.52	5.02	68.39	4.98
XII. Болести на кожата и подкожната тъкан	62.11	6.7	63.26	5.82	62.0494	4.85202	64.73	4.68	70.35	5.12
XIII. Болести на костно-мускулната с-ма	74.09	7.99	74.19	6.83	93.7334	7.32958	93.56	6.76	84.51	6.15
XIV. Болести на пикочо-половата с-ма	74.67	8.06	89.23	8.22	104.998	8.21041	122.47	8.85	125.34	9.13
XV. Бременност, раждане и послеродов период	5.11	0.55	4.93	0.45	5.18397	0.40537	4.41	0.32	4.25	0.31
XVI. Някои състояния, възникващи през перинаталния период	0.39	0.04	0.33	0.03	0.41662	0.03258	0.65	0.05	0.26	0.02
XVII. Вродени аномалии	1.14	0.12	1.32	0.12	1.47661	0.11547	1.78	0.13	1.38	0.10
XVIII. Симпт., пр. и откл. от нормата, открити при кл. и лаб. изсл.	36.25	3.91	35.36	3.26	46.7085	3.65242	52.68	3.81	59.59	4.34
XIX. Травми и отравяния	50.1	5.41	50.8	4.68	64.5122	5.0446	66.18	4.78	61.58	4.48
XXII. Кодове за специални цели	26.05	2.82	141.182	12.98	84.00	6.57	7.55	0.55	0.92	0.07
ВСИЧКО:	926.818	100	1086.18	100	1278.84	100	1383.88	100.00	1373.40	100.00

Структура на болестността по причини в Област Русе

Болести на ендокр. система	6.97%
Болести на пикочо-половата с-ма	7.94%
Болести на костно-мускулната с-ма	11.47%
Болести на органите на кръвообращението	18.78%
Болести на дихателната система	20.13%
Други	35.71%

Структура на заболяемостта по причини в Област Русе

Инфекциозни и паразитни болести	5.67%
Болести на костно-мускулната с-ма	6.15%
Болести на органите на кръвообращението	7.10%
Болести на пикочо-половата с-ма	9.13%
Болести на дихателната система	35.82%
Други	37.13%

